

SEKA Gerçeđi

Erinç Yeldan, 26 Ocak 2005

Cumhuriyet Türkiye'sinin öncü sanayi kuruluşlarından biri olan **SEKA İzmit İşletmesi'nin, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun** 8 Kasım 2004 tarihli kararı ile bir oldu bittiye getirilerek ve gereksiz olarak kapatılmasına, fabrikanın arazisinin ise belediyeye tahsis edilmesine karar verildi. Ülkemizde ilk modern kağıt üretimini gerçekleştiren ve 2004 verilerine göre sadece Kocaeli ekonomisine 7.1 milyon TL'lik vergi ödemesi de dahil olmak üzere personel, enerji ve elektrik kullanımı ile toplam 50 milyon yeni TL katkı yapan bu teknoloji devinin kapatılmasına karşı çıkan SEKA'lı işçiler, direnişlerini 19 Ocak tarihinden itibaren aileleri ile birlikte fabrikalarına kapanarak sürdürmeye başladılar.

Özelleştirme Yüksek Kurulu kararında SEKA İzmit işletmesinin hangi ekonomik ya da çevresel gerekçeyle kapatılacağı açıklanmamış durumdadır. Kamuoyuna açıklanmayan (aslında açıklanması da mümkün olmayan) gerekçeyi burada biz vurgulayalım: SEKA'nın kapatılması kararı, Türkiye'yi uluslararası işbölümü içerisinde düşük katma değerli, emek yoğun teknolojiler üretmekle görevli bir ucuz işgücü deposuna dönüştürmeyi hedefleyen ve ülkemizi bir ucuz ithalat ve finansal spekülasyon cenneti olarak gören neo-liberal projenin bir uzantısıdır. Daha somut bir ifadeyle, bu karar Türkiye'nin sanayisizleştirilmesini; sosyal devletin etkisizleştirilerek tasfiyesini; ve temel kamu hizmetlerini özel sermayenin kar güdüsü altında ticari bir metaya dönüştürerek, ülkemizi ulusal ve uluslararası sermayenin sömürüsüne açmayı hedefleyen neo-liberal projenin açık bir uygulamasıdır.

SEKA İzmit kağıt fabrikası 1936 yılında yılda 10bin tonluk kapasite ile üretme başlamış idi. Bundan sonraki yıllarda özellikle planlı dönemde sürdürülen kapsamlı bir yatırım ve teknoloji yenileme çalışmaları ile SEKA işletmelerinin kurulu kapasitesi 1980'e değin her on yılda ortalama 2.5 misli büyüdü ve yılda 617 bin tona ulaştı. 1980'li yıllarda ise SEKA'nın özelleştirilmesine zemin hazırlamak amacıyla işletmenin öncü rolünün tamamladığı ilan edildi ve nihayet 1991 yılında özelleştirme kapsamına alındı. İlginçtir ki özelleştirme kararı sonrası ihale süreci bir türlü başlatılmayan SEKA'ya son yirmi yılda da hiçbir yatırım yapılmadı. Kurulu on kağıt makinesinden altısı 1990'lı yıllarda ya ömrünü tamamladığı, ya da ekonomik olmadığı gerekçeleriyle elden çıkartıldı ve 2004te kurulu kapasitesi yılda 73 bin tona geriletildi.

Türkiye'de uygulanmak istenen plan çok açıktır. Ülkemizde "özelleştirme" ile gerçekte amaçlanan şey, kamunun kar eden, yüksek teknolojili işletmelerinin öncelikle ulusal ve uluslararası özel tekelere yok pahasına devridir. Özelleştirilmesi şu ya da bu nedenle başarısız olan işletmeler ise modernleştirme yatırımları yapılmayarak bilinçli bir program dahilinde geriletilmekte ve zarara uğratılmaktadır. Böylelikle kamuoyunda kamu işletmeciliğine karşı sürdürülen "verimsiz, köhne kuruluşlar" propagandasına ideolojik zemin hazırlanmakta, kamu varlıklarının

özelleştirme yoluyla sürdürülen talan ve yağmalanmasına karşı toplumsal muhalefet sindirilmeye çalışılmaktadır.

Nitekim işletme dahilinde hazırlanan son teknik değerlendirme raporu aynen şu görüşleri dile getirmektedir: “Bugün itibariyle fabrika bünyesinde bulunan dört kağıt makinesinin modernizasyonu ve üretiminde kullanılan enerjinin ekonomikleştirilmesi için yapılacak toplam **5.8 milyon** dolarlık bir yatırımla bütün kağıt-karton türlerinde gerekli piyasa şartlarında fiyat ve kalite yönünden rekabet edilebilecek bir üretim gerçekleştirilebilecektir... SEKA İzmit İşletmesi makinelerine ve enerji sistemlerine yapılabilecek yatırımlar ve modernizasyonlar sonrası yılda 90 bin tonluk bir kapasiteye ulaşarak ekonomik bir birime dönüşebilme, geçmişte olduğu gibi gelecekte de Kocaeli ve ülkemiz ekonomisine istihdam ve katma değer yaratma görevine sahip olabilecektir”.

SEKA İzmit İşletmesi'nin modernizasyonu için yeterli olduğu teknik raporlarca önerilen **5.8 milyon** dolarlık yatırımları uygun görmeyip, 2001 krizi sonrasında bankacılık ve finans kesimine 40 milyar yeni TL (yaklaşık **30 milyar dolar**) tutarında kaynağı aktarmakta tereddüt etmeyen ve SEKA'nın Sapanca gölü kıyısında **20 milyon dolar** değer biçilen arazisini bir otomotiv tekeline hibe etmekte çekinmeyen zihniyetin, bu gerçeklere ve SEKA işçisinin haykırılarına gözlerini kapatacağı bellidir. Aynı siyasi zihniyetin, Mustafa Kemal'in 1936'da kendisine sunulan ilk kağıt örneğini inceledikten sonra Nurullah Esad Sümer'e ilettiği aktarılan şu sözlerdeki gerçekleri görmezden geleceği de kesindir:

“çocuğum, bana bu yapılan fabrikaların işlemeyeceğini, memlekete dert olacağını, lüks ve fanteziden ileri gidemeyeceğini açık-kapalı çok söyleyen oldu. En çok ve ısrarlı tenkitleri kağıt sanayiinde topladılar. Amma ben biliyorum ki, ötekilerden vazgeçilse bile bundan vazgeçilemez. Çünkü bir memleket, kağıdını yapamadığı zaman ulusal kültürünü yabancı lütfuna bağlar. Kapitülasyonların en tehlikelisi de budur. Ötekilerden önce bütün dikkat ve ilginizi kağıt sanayiinde toplayın”.

Ülkemizde özel sektör işletmeleri ile SEKA'nın yatırımları ve ürün nitelikleri farklıdır. Kağıdın hammaddesi olan selüloz entegre olarak sadece SEKA tesislerinde üretilmektedir. Selüloz, büyük sermaye yatırımları gerektiren ve dünya piyasalarında yoğun bir rekabetin hüküm sürdüğü bir ürün olduğu için özel sektör tarafından bu alana yatırım yapılmamaktadır. Oysa SEKA geniş bir hammadde çeşitlemesi yapmış durumdadır.

Dolayısıyla, uluslararası kağıt tekellerinin fiyatlama politikalarına karşı ulusal bir savunma gören SEKA'nın kapatılması ile oluşacak olan açıklar özel sektör tarafından kapatılamayacak ve sektörün dış hammadde bağımlılığı artacaktır. Bu koşullarda ithal kağıt ürünleri ile baş edemeyecek olan özel sektör üreticileri de ya üretimden çekilecekler, ya da yabancı tekellerin taşeronluğuna soyunacaklardır.